

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Щерьо Стефанов Ножаров,

научен секретар на катедра „Икономика“-УНСС, доцент по ПН 3.8. „Икономика“, научна специалност „Политическа икономия (*микроикономика, макроикономика, икономическа политика и устойчиво развитие*) в УНСС, доктор по ПН 3.8. „Икономика“, научна специалност „Политическа икономия“-УНСС

(име, презиме, фамилия – академична длъжност в научна организация, научна степен)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен **„доктор на науките“**

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: Алина Валения (Alina Walenia)

Тема: “КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТНА СТРАНИТЕ-ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ В СВЕТЛИНАТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА „ЕВРОПА 2020“

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 106 от 1.03.2023г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н. Борис Велчев съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема: “КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТНА СТРАНИТЕ-ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ В СВЕТЛИНАТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА „ЕВРОПА 2020“ за придобиване на научна степен „доктор на науките“ в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика. Автор на дисертационния труд е: Алина Валения (Alina Walenia)

Предадените от Алина Валения материали включват документи по представен опис:

Екземпляр от дисертационен труд, автореферат, попълнена карта за изпълнение на минималните национални изисквания за научна степен „Доктор на науките“, справка за приносите на дисертационния труд, списък с публикации на докторанта, резюме на научни публи-

кации на докторанта свързани с темата на дисертационния труд, автобиография, копие на дипломата за придобита образователна и научна степен „доктор”, презентация.

Докторанта е приложил: една (1) монография която не е представена като основен дисертационен труд, две (2) статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, сто и една (101) статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, нула (0) студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, нула (0) студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, осем (8) публикувани глави от колективна монография и списък с цитирания.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Докторанта Алина Валения през 1985 г. е придобила магистърска степен по икономика в University of Agriculture in Krakow – Полша. През 1998г. е придобила образователната и научна степен доктор по селскостопански науки в University of Agriculture in Lublin – Полша. През 2008г. е придобила образователната и научна степен доктор по икономика в Warsaw School of Economics – Полша. От 1986г. е работила като главен специалист държавен контрол в Сметна палата на Полша, регион Rzeszow, от 2004г. е работила като преподавател (асистент) в катедра по икономическа политика, Колеж по социални науки, University of Rzeszow – Полша. Има множество специализации. Участвала е в научни проекти.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд обхваща 292 страници. Той се състои от: съдържание, увод, пет раздела, заключение, списък с ключови думи, списък с фигури и таблици и библиография. Съдържа теоретична и емпирична част. В теоретичната част са представени възгледи за конкурентоспособността на икономиката съгласно икономически теории, фактори, формиращи международната конкурентоспособност, и показатели, определящи процеса. В емпиричната част, въз основа на данни от Евростат и други международни финансови институции за периода 2010-2020 г., е направена оценка на степента на изпълнение на целите на Стратегията „Европа 2020” и нейното влияние върху конкурентните позиции на страните-членки на ЕС, както и ЕС на международната сцена. Конкурентната позиция на страните-членки на ЕС и нейната промяна през 2010-2020 г.г. са подложени на сравнителен анализ чрез набор от икономически и социални показатели от международни бази-данни. Сравнителният анализ на показателите, определящи изпълнението на Стратегията „Европа 2020” в страните на ЕС, е

проведен през 2010-2020 г. чрез статистическия многомерен сравнителен анализ на Хелвиг. Резултатите от изследването са представени под формата на 55 фигури, 39 таблици, а библиографията включва 172 заглавия.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Целта на изследването е да представи теоретичните аспекти на конкурентоспособността на икономиката според икономическите теории, факторите, които формират международната конкурентоспособност и да посочи мерките, които определят този процес. Въз основа на данни от Евростат и други международни финансови институции за периода 2010-2020 г. е направена оценка на степента, в която се изпълняват целите на стратегията „Европа 2020“ и нейното въздействие върху конкурентните позиции на страните-членки на ЕС, както и ЕС на международната арена.

Основните резултати които са постигнати с дисертационния труд са следните:

(1) разработване на синтетичен индикатор, който определя степента на изпълнение на Стратегия Европа 2020 с използване на статистически методи, което е определено на базата на подробни индикатори (публикувани от Европейската комисия) за наблюдение на изпълнението на предварителните условия на Стратегията,

(2) определяне на конкурентната позиция на ЕС на международната арена във връзка с изпълнението на предпоставките на Стратегия Европа 2020 за 2010-2020 г.,

(3) представяне на въздействието на стратегията „Европа 2020“ върху функционирането на политиката на сближаване в ЕС във връзка с многогодишната финансова програма за 2014-2020 г., както и в настоящата финансова перспектива 2021-2027 г.,

(4) извършване на сравнителна оценка на степента на изпълнение на приетите индикатори на Стратегия "Европа 2020" в отделните страни и в ЕС, както и идентифициране на показателите на стратегията „Европа 2020“, които не са постигнати в държавите-членки, и посочване на причините,

(5) оценка на степента, в която се използват средствата от бюджета на ЕС, предназначени за политиките на сближаване в подкрепа на постигането на целите на стратегията „Европа 2020“,

Могат да се очертаят и някои **допълнителни резултати** които заслужават внимание:

(А) обобщаване на голяма част от съществуващите теоретични концепции за конкурентоспособността заедно с факторите, които я формират, както и представяне и оценка на общата политика за конкурентоспособност, прилагана в Европейския съюз;

(В) представяне на основните положения на кохезионната политика на ЕС, както и на инструментите и програмите във финансовата перспектива 2014-2020 г., също и факторите, подкрепящи процеса на нейното модернизиране след 2020 г. Характеризиране на принципите и финансовите инструменти на кохезионната политика на ЕС във финансовата перспектива 2014-2020 г. и в програмния период след 2020 г., определящ предпоставките за стратегията за развитие на Европейския съюз "Европа 2020" за 2010-2020 г. и свързаните с тях заплахи и проблеми,

(С) определяне на конкурентоспособността на държавите-членки на ЕС по отношение на други страни по света въз основа на индекси за регионална конкурентоспособност, публикувани от Европейската комисия и други рейтинги, разработени от международни финансови институции,

(D) класиране на държавите-членки на ЕС в четири групи, като се вземат предвид промените в тяхното развитие през 2010-2020 г. (група 1 - висока: стабилни Швеция, Холандия, Дания, група 2 - средно висока: стабилни Чехия, Литва, Полша, Ирландия, Австрия, група 3 - средно ниска: стабилни Словакия, България, Хърватска, Германия, Франция, Португалия, група 4 - ниска: стабилен Кипър, Испания, Италия).

Резултатите от изследването, представени в дисертационния труд, са полезни за планирането на социално-икономическото развитие на отделните страни-членки на ЕС, както и на ЕС като организация на международната арена.

Тези въпроси изискват по-нататъшни изследвания, особено в областта на оптимизирането на процеса на програмиране и финансиране на кохезионната политика на ЕС, идентифициране на факторите, които ограничават процеса на изравняване на дисбалансите между регионите, държавите-членки на ЕС и повишаване на конкурентоспособността на ЕС на международната арена.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторанта е приложил общо: една (1) монография която не е представена като основен дисертационен труд, две (2) статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, сто и една (101) статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, осем (8) публикувани глави от колективна монография и списък с цитирания.

От тях двадесет (20) са пряко свързани с дисертационния труд. Публикувани са в различни източници, издавани в различни държави, което е положително. Най-вече в България и Полша. От тях има две (2) рецензирани монографии. Останалите са публикации и доклади индексирани в разнообразни научни индекси. Добро впечатление прави също, че повечето са самостоятелни публикации на кандидата.

6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Считам, че кандидата отговаря на минималните национални изисквания съобразно представените от него и обучаващото висше училище документи.

Направена е справка за изпълнение от кандидата на минималните национални изисквания за придобиване на научната степен „доктор на науките“ в професионалното направление 3.8. Икономика.

7. Автореферат

Съдържанието и качеството на автореферата е добро. Същият е направен според изискванията на съответните правилници и отразява основните резултати, постигнати в дисертационния труд.

8. Критични забележки и препоръки

Могат да бъдат отправени и някои критични забележки и препоръки към проведеното изследване:

1. В уводната част обекта на изследването не би трябвало да бъде формулиран като статистически индикатор или позиция в класиране;

2. В първи и втори раздел трябва да се обърне внимание освен на съществуващата литература за конкурентоспособността, също и на това кои автори до момента са изследвали връзката между изпълнението на Стратегията Европа 2020 и конкурентоспособността. Това би очертавало по-добре приносите на настоящата научна разработка;
3. В контекста на глобалната хиперконкуренция не е обърнато достатъчно внимание в трети, четвърти или пети раздел на влиянието на транснационалните компании върху конкурентоспособността на държавите-членки на ЕС.

Въпреки това, проведеното изследване в голяма степен отговаря на целите които си е поставило.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд **съдържа научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката** и **отговарят на** изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати **съответстват** на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че кандидата Алина Валения **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3. 8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди научната степен „доктор на науките“** на Алина Валения в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика;

13.4.2023 г.

Рецензент:

доц. д-р Щерьо Ножаров
(ак. дл. н. ст. име фамилия)